

KÉPESSÉG, KÉSZSÉG, KOMPETENCIA

KÉPESSÉG

A képesség kifejezés alatt értünk minden olyan tudásfajtát, amely valamilyen aktivitást tesz lehetővé birtoklója számára.

A képesség mindig cselekvéssel, történéssel, létezéssel kapcsolatos.

Képesség a pszichológiában

- érzékelés,
- észlelés,
- tanulás,
- emlékezés,
- gondolkodás,
- nyelv.

Képesség a pedagógiában

Főként a kötelezően előírt tudás alapján (pl. Nemzeti Alaptanterv) csoportosítják a képességeket:

- írás
- olvasás
- számolás
- általános gondolkodási képességek

A képesség a személyiség jellemzője, amely a jártasság és készség szintjén történő ismeretelsajátítás és feladatmegoldás arányai, mértéke és automatizáltsága alapján jellemzi a személyiséget.

A képesség nem az emberrel vele született, készen kapott valami, hanem az élet, a tevékenység során alakul ki, fejlődik.

KÉSZSÉG

A cselekvés (és tevékenység) automatizált eleme, amely a tudat közvetlen ellenőrzése nélkül funkcionál.

A készség a teljesítményképes tudás része, a tanulás eredménye, ahol kellő számú gyakorlás eredményeként a cselekvéssor automatikusan lefut.

A készségek csoportosítása

- a cselekvés konkrét formája szerint
  - írás-, olvasás-, munkakészség stb.;
- a tevékenység típusa szerint:
  - manuális készség
  - szenzomotorikus
  - intellektuális
  - vegyes készségek;
- összetettségük alapján:
  - egyszerű vagy elemi készségek
  - összetett készségek (készségsorok), amelyek több elemi készség összekapcsolódása során jönnek létre.

A készség elsajátításának lehetséges útjai

analizáló-szintetizáló: először a részmozzanatok tanulása történik, majd ezek összekapcsolása (olvasás, matematika)

globális tanulás: a tevékenység részmozzanatokra bontása nélkül folyik a begyakorlás, a részletek a sokszori ismétlés sikerei és kudarcai, ill. az utólagos tudatosítás következtében differenciálódnak (jární, beszélni tanulás);

transzferális tanulás: a gyakorlás kezdetben egyszerűsített (mesterséges) helyzetben folyik (szimuláció), ezt követi a természetes helyzetbe történő átvitel (transzfer), pl. repülőgép vezetésének elsajátítása történhet ilyen módon.

KOMPETENCIA

Latin eredetű kifejezés. Jelentése: **illetékesség**. Az értelmességgel, a társas magatartás eredményességével, a helyzetmegoldó (problémamegoldó) képesség fejlődésével kialakuló hatóerő, **hatékonyságélmény**, amely a viselkedés és a gondolkodás sajátosságaiban tükröződik.

KULCSKOMPETENCIA

A kulcskompetencia az ismeretek, készségek és attitűdök *transzferábilis*, többfunkciós egysége, amellyel mindenkinek rendelkeznie kell ahhoz, hogy személyiségét kiteljesíthesse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni a társadalomba, és foglalkoztatható legyen. A kulcskompetenciákat, a kötelező oktatás illetve képzés időszaka alatt kell elsajátítani. A későbbiekben, az egész életen át tartó tanulás során mindenféle tanulás alapját ezek a kompetenciák képezik.

KULCSKOMPETENCIÁK Nat 2007

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományi és technológiai kompetenciák
- Digitális kompetencia
- A tanulás tanulása
- Személyközi és állampolgári kompetenciák
- Vállalkozói kompetencia
- Kulturális kompetencia

MIT TAKARNAK A KULCSKOMPETENCIÁK?

1. Anyanyelvi kommunikáció

A kommunikáció a **gondolatok, érzések és tények szóbeli és írásbeli formában történő kifejezésének és értelmezésének** képessége a társadalmi és kulturális kontextusok teljes skáláján – a munkahelyen, otthon és a szabadidőben.

2. Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció a **gondolatok, érzések és tények szóban és írásban történő megértésének, kifejezésének és értelmezésének** képessége a társadalmi és kulturális kontextusok megfelelő skáláján – a munkahelyen, otthon, a szabadidőben, az oktatásban és képzésben – **az anyanyelvtől különböző nyelve(ke)n**, illetve az iskola tanítási nyelvén az egyéni igények és szükségletek szerint.

3. Matematikai kompetencia

A legalapvetőbb szinten a matematikai kompetencia az **összeadás, kivonás, szorzás, osztás, a százalékok és a törtek** használatának képességét foglalja magában fejen és írásban végzett számítások során, különféle mindennapi problémák megoldása céljából.

Egy magasabb fejlettségi szinten a matematikai kompetencia a **matematikai gondolkodásmód (logikus és térbeli gondolkodás) és a valóság magyarázatára és leírására egyetemesen használt matematikai kifejezésmód** (képletek, modellek, geometriai ábrák, görbék, grafikonok) használatára való képesség és készség az adott kontextusnak megfelelően.

4. Természettudományi és technológiai kompetenciák

A természettudományi kompetencia azoknak az ismereteknek és módszereknek a **használatára** való képesség és készség, amelyekkel a természettudományok a természeti világot magyarázzák. A technológiai kompetencia ennek a tudásnak az **alkalmazása** a természeti környezet átalakításában az ember felismert igényeire vagy szükségleteire válaszolva.

5. Digitális kompetencia

A digitális kompetencia az **információs** társadalom **technológiáinak magabiztos és kritikus használatára** való képesség a munkában, a szabadidőben és a kommunikációban. Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) alkalmazásához kapcsolódó készségek a legalapvetőbb szinten a *multimédia technológiájú információk keresését, értékelését, tárolását, létrehozását, bemutatását és átadását, valamint az internetes kommunikációt és a hálózatokban való részvétel képességét* ölelik fel.

6. A tanulás tanulása

A „tanulás tanulása” a saját **tanulás önállóan** és csoportban történő szervezésének és szabályozásának a képességét foglalja magában. Részt képezi a hatékony időbeosztás, a problémamegoldás, az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének és beépítésének, valamint az új ismeretek és készségek különböző kontextusokban – otthon, a munkahelyen, az oktatásban és képzésben – történő alkalmazásának képessége. Általánosabban fogalmazva a tanulás tanulása erőteljesen befolyásolja azt, hogy az **egyén mennyire képes saját szakmai pályafutásának irányítására.**

7.Személyközi és állampolgári kompetenciák

A személyközi kompetenciákhoz tartoznak mindazok a viselkedésformák, amelyeket az egyénnek el kell sajátítania ahhoz, hogy képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén meg tudja oldani a **konfliktusokat**. A személyközi kompetenciák nélkülözhetetlenek a hatékony személyes és csoportos érintkezésben és mind a köz-, mind a magánélet területén

8.Vállalkozói kompetencia

A vállalkozói kompetencia része a **változáshoz** való pozitív viszonyulás, az egyén saját (pozitív és negatív) cselekedetei iránti **felelősség** vállalása, a célok kitűzése és megvalósítása, valamint a **sikerorientáltság**.

9. Kulturális kompetencia

A **gondolatok, élmények és érzések** különféle módon – többek között zene, tánc, irodalom, szobrászat és festészet – történő **kreatív kifejezésének** fontosságát foglalja magába.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

Az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

KIEMELT FEJLESZTÉSI FELADATOK

Nat 2007

- Énkép, önismeret
- Hon- és népismeret
- Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra
- Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Gazdasági nevelés
- Környezettudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása
- Testi és lelki egészség
- Felkészülés a felnőttlet szerepeire

Összeállította:

Balázsne Fige Ilona
gyógypedagógiai szaktanácsadó